

Inimfaktori vähendamine võitluses rahapesuga

Danske Bank on viimase paari aasta vältel olnud meedia, õiguskaitseorganite ja finantsjärelevalveasutuste terava tähelepanu all seoses rahapesuskandaaliga Danske Eesti filiaalis.

Üheks ulatusliku rahapesu põhjuseks oli inimfaktor. Vastavalt The Guardian'is [1] avaldatud informatsioonile, võis mitukümmend Danske Bank'i töötajat teha koostööd klientidega, et minna mööda vajalikest tausta- ja turvakontrollidest. Danske Bank väitis, et on esitanud Eesti politseile kuriteoteate mõnede praeguste ja endiste töötajate kohta.

Rahapesuga on peaaegu alati seotud inimfaktor. Töötajad, tegevdirektorid ja finantsjuhid saavad rahapesu skeemi osaks, sest nende skeemidega on seotud inimlikud otsused. Seetõttu peaksid finantsasutused otsima meetmeid, et hoida ära või võimalikult vähendada oma töötajate osalemist finantskuritegudes.

Üheks lahenduseks oleks uute tehnoloogiate, näiteks plokiahela tehnoloogia, robotika ja tehisintellekti rakendamine. Plokiahela tehnoloogiat saab kasutada kõigi järelevalvetöötajate poolt teostatavate meetmete jälgimiseks, mistõttu on protsess läbipaistvam ja seda on lihtsam auditeerida. Tehisintellekti ja robotikat saab kasutada klienditeabe („tunne oma klienti“) kontrolliks, kahtlastest tehingutest teavitamiseks ning riskitaseme ja täiendava uurimise vajaduse analüüsiks.

Robotika võib abiks olla näiteks protsesside automatiseerimisel, kui soovitakse koguda informatsiooni klientide või tehingute hoiatuste kohta. Kui tarkvara on teostanud klienditeabe kontrolli ja andmekogumise, asub tegevusse tehisintellekt. Tehisintellekti roll on analüüsida kogutud informatsiooni ja otsustada, kas kahtlus on põhjendatud ja vajab järelevalveametniku teavitamist. Hetkel teevad seda tööd inimesed.

Peale selle, et välistada inimfaktorit rahapesus, räägib tehnoloogia kasuks ka teine põhjus, milleks on aja- ja finantskulu vähendamine. Finantsasutuste õiguslik koormus on kasvava trendiga ja see fakt muudab rahapesu tõkestamise nõuete täitmise kulukamaks ning aeganõudvamaks. Kuid ka kliendid ei tunne antud protsessist rõõmu, sest konto avamine võib vahel võtta aega 1-2 kuud. Seetõttu võib uute tehnoloogiate kasutamine tuua mitmekülgset kasu finantsasutustele, sest protsess muutub odavamaks ja kiiremaks.

Kuid isegi tehnoloogiad ei ole ideaalsed. Uute tehnoloogiate kasutamise suurim oht on, et neid saab häkkida, rikkuda või nad ei tööta süsteemirikete tõttu korralikult. Niiviisi jääb kurjategijale võimalus tehnoloogiaid ninapidi vedada.

[1] Borgen, T. (2018). Danske Bank chief resigns over €200bn money-laundering scandal. <https://www.theguardian.com/business/2018/sep/19/danske-bank-chief-resigns-over-money-laundering-scandal>

KAROLINA ULLMAN
VANDEADVOKAAT, PARTNER

(+372) 66 76 444

KAROLINA.ULLMAN@NJORDLAW.EE

